

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY

Chorály na stadionech - motivační
prvek pro hudební výchovu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor práce: Martin Galia

Vedoucí práce: Mgr. Jaromír Synek, Ph.D.

2012

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Akademický rok: 2010/2011

Studijní program: Specializace v pedagogice
Forma: Prezenční

Obor/komb.: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání a hudební
kultura se zaměřením na vzdělávání (ČJ-HK)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
GALIA Martin	Družební 1002, Kopřivnice	D090455

TÉMA ČESKY:

Chorály na stadionech - motivační prvek pro hudební výchovu

NÁZEV ANGLICKY:

Chorals at stadiums - motivational element in music education

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Jaromír Synek, Ph.D. - KHV

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Shromažďování materiálů
Analýza
Komparace
Výzkum
Definování závěrů pro hudební výchovu

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Váňová, M. - Skopal, V.: Metodologie výzkumu v hudební pedagogice. Praha: Karolinum, 2007
Franěk, M.: Hudební psychologie. Praha: Karolinum, 2004
Poledňák, I.: Stručný slovník hudební psychologie. Praha: Supraphon, 1984
Sedlák, F.: Základy hudební psychologie. Praha, SPN, 1990

Podpis studenta:

Datum:

10. 2. 2011

Podpis vedoucího práce:

Datum:

10. 2. 2011

Podpis vedoucího katedry:

Datum:

10. 2. 2011

ABSTRAKT

Hlavním předmětem této bakalářské práce je výzkum chorálů na fotbalových stadionech a následné využití jeho prvků v hodinách hudební výchovy. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Nejdříve budou představeny výchozí předpoklady práce, poté bude pozornost věnována hudbě na fotbalových stadionech. Závěrečná kapitola se bude zabývat jednotlivými náměty, ve kterých lze využít prvky chorálů. Hlavním cílem je pokusit se zmapovat vznik chorálů, jejich textovou a hudební stránku, a následné využití jejich prvků v hudební výchově.

Klíčová slova:

(chorál, klubová hymna, choreo, zpěv fanoušků, náměty)

ABSTRACT

The main subject of this bachelor's thesis is the research of football stadium chorals and its subsequent usage in music classes. The bachelor's thesis is divided into a theoretical and a practical part. First, the basic presumptions will be introduced, then the attention will be drawn to the music played on football stadiums. The final chapter will focus on individual themes in which the features of chorals are applicable. The main objective is to trace the origins of chorals, their textual and musical aspect, and the subsequent application of their features in music classes.

Keywords:

(chorale, club anthem, choreography, singing of supporters, subjects)

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Jaromíru Synkovi, Ph.D., za jeho cenné, velmi užitečné rady a vřelý přístup při konzultacích o závěrečné práci. Rovněž děkuji za aktivní spolupráci vybraným fotbalovým fanouškům, kteří mi poskytli potřebné informace týkající se fotbalových chorálů.

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

.....

(podpis)

OBSAH

ÚVOD	6
1 VÝCHOZÍ PŘEDPOKLADY PRÁCE.....	8
1.1 Základní pojmy	8
1.2 Hudba na stadionech obecně	10
1.3 Reprodukovaná hudba	11
1.4 Živá hudba	12
2 HUDBA NA FOTBALOVÝCH STADIONECH.....	13
2.1 Chorály fotbalových fanoušků.....	14
2.1.1 Tvorba chorálů, jejich nácvik a provedení	15
2.1.2 Textová stránka	18
2.1.3 Hudební náměty	23
2.1.4 Choreo	32
2.2 Klubové hymny.....	33
3 NÁMĚTY.....	35
3.1 Fotbalový warm-up	35
3.2 Písničková mexická vlna	36
3.3 Hymna dnešního dne.....	38
3.4 Třídní hymna.....	38
3.5 Chorály	39
ZÁVĚR	41
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	45
SEZNAM PŘÍLOH.....	46

ÚVOD

Hudba je nedílnou součástí života jednotlivce stejně jako celé společnosti. Stále víc proniká z kulturní roviny do běžného života, někde jako ukazatel trendů společnosti a tzv. mainstreamu, jinde jako kulisa, a mimo jiné si ji také můžeme spojit se sportem. Projevuje se jako zpestření zápasu, a to díky vystoupení slavných zpěváků či skupin před začátkem fotbalového utkání (zpívání hymny), jako výplň před vhazováním puku na led při hokejových zápasech, nebo jako sborový zpěv fanoušků na fotbalovém stadionu. Spousta možností, jak propojit hudbu se sportem, byla jedním z rozhodujících aspektů pro výběr tohoto tématu. Nepochybně také kreativita, kterou s sebou přináší využití chorálů v hodinách hudební výchovy.

V publikaci Ladislava Bedřicha (2006) se můžeme dočíst, že sport je součástí dějin velkých civilizací již od pradávna a právě jejich prostřednictvím se utvářela a rovněž zdokonalovala hra, jež je v dnešní době známa jako fotbal.¹ Fotbal, jako fenomén nejen dnešní doby, si postupně získal širokou řadu fanoušků. Ti ve svém podporování oblíbeného týmu často zpívají nápadité písně – chorály, jimiž se budeme zabývat v této práci. Již v samotném úvodu je třeba upozornit, že se jedná o málo, zejména knižně zmapované téma, a proto budeme vycházet především z internetových fór či publikací.

Chorály fanoušků bývají mnohdy velmi originálním zpestřením, a to i v jiných sportech, než je kopaná. Na fotbalových stadionech je však, vlivem velké obliby této hry, můžeme pozorovat v největší míře. Sborový zpěv fanoušků bývá mnohdy pečlivě propracovaný, spojený se skupinovou choreografií.

Předkládaná práce se zabývá problematikou chorálů na stadionech a jejich možném uplatnění v hodinách hudební výchovy, a to jak z teoretického, tak praktického hlediska.

V teoretické části vymezíme základní pojmy, kterými jsou chorál, kotel, hooligans, ultras a choreo, poté obecně představíme hudbu na stadionech. Rovněž se zmíníme o rozdílech mezi reprodukovanou a živou hudbou, kterou na stadionech můžeme slyšet. Následně budeme věnovat pozornost fotbalovým chorálům, jejich tvorbě, textům a nácvikům.

V praktické části se budeme soustředit na možné využití chorálu, případně zařazení jeho prvků v hodinách hudební výchovy.

¹ BEDŘICH, L. *Fotbal rituální hra moderní doby*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 12.

Nedílnou součástí této bakalářské práce je přiložené CD s veškerými ukázkami umožňující si všechny námi zpracované chorály aktivně poslechnout a prohlédnout.

Smyslem práce není popsat sportovní fanoušky jako sociologickou, či problematickou skupinu, jak bývají nezdědka prezentováni, ale obsáhnout jejich hudební produkci, pomocí níž zpestřují zápasy. Okrajově se zmíníme o vizuální složce fandění zvané choreo, a jejím možném využití v hudební výchově.

Hlavním cílem je pokusit se zmapovat okolnosti vzniku chorálů, dále jejich textovou a hudební stránku, a případné poznatky ukázat na příkladech chorálů tuzemských fanoušků. Ze získaných poznatků se poté pokusíme vyvodit prvky, které by se daly využít učitelem v hodinách hudební výchovy.

1 VÝCHOZÍ PŘEDPOKLADY PRÁCE

1.1 Základní pojmy

CHORÁL

Chorál (z lat. *cantus choralis*, sborový zpěv, od řec. *choros*, taneční kolo, sbor) je jednohlasý sborový zpěv, zpíváný většinou větším počtem osob bez doprovodu hudebních nástrojů (v přeneseném slova smyslu též vážný duchovní zpěv²). Chorál je původně duchovní píseň, využíval se však též jako píseň bojová, demonstrující odvahu vojsk (husitství).

HYMNA

Pojmem hymna, pocházejícím z latiny, označujeme chvalozpěv, a v novější době taktéž oficiální píseň. Samotný název vznikl ze slova hymnus, což byl původně chvalozpěv, z východu převzatý způsob oslavného chorálového zpěvu (později vícehlasý).³

Struktura fotbalových fanoušků a jejich činnost na zápase

KOTEL

Jedná se o slangový výraz pro vymezenou část sportovního stadionu, zpravidla za bránou, obsazeného vášnivými diváky a věrnými fanoušky (ultras, popř. hooligans). V Anglii bývá nazýván „END“, v Nizozemí „SIDE“, v Polsku „MLYN“. Takováto místa na fotbalových stadionech mají někdy svá vlastní jména, jako např. „KOP“ v Liverpoolu či „SHED“ na stadionu londýnské Chelsea.⁴ Tyto sektory mohou být odděleny od ostatních částí stadionu ploty a masivními železnými konstrukcemi. Kotel funguje jako organizační centrum chorea a chorálů. Nedílnou součástí bývá bubeník (jeden i více) udávající tempo a rytmus pokřiků, chorálů.

² BARVÍK, M., MALÁT, J., TAUŠ, K., (eds.) *Stručný hudební slovník*. 5. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1960, s. 153.

³ Tamtéž, s. 153.

⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. (eds.) *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, str. 12.

HOOLIGANS

Pojmem hooligans odborně nazýváme radikální fanoušky, kteří se organizují za účelem střetů s fanoušky ostatních fotbalových klubů, a vytvářejí tak skupiny, které fungují na principu pouličního gangu. V dnešní době jsou za hooligans označováni i členové tzv. *ultras* skupin (viz dále), kteří často nemají s násilím na a mimo stadiony nic společného. Propojenost *ultras* a hooligans skupin jednotlivých klubů je pokaždé jiná; někde se vzájemně prolíná, zatímco jinde mohou vůči sobě oba tábory vystupovat nevraživě. Ke zmatení těchto pojmů v českém prostředí přispívá i skutečnost, že některé skupiny chuligánů mají slovo *ultra* ve svém názvu.⁵

ULTRAS

Pod pojmem *ultras* chápeme ortodoxní fanoušky, starající se o choreografie a chorály během zápasu. Jejich hlavním cílem je co nejvíce podpořit svůj klub a pokusit se vytvořit co nejlepší atmosféru. Záměrem *ultras* není vyvolávat násilí, avšak nezřídka bývají zaměňováni s hooligans. Mezi české *ultras* skupiny patří Chachaři (Baník), Fanaticos (Slovácko), Ultras12 (Sigma). Je třeba zmínit, že po dobu zápasu si nikdy nesedají, povzbuzují svůj tým za jakéhokoli výsledku, a snaží se být přítomni na co největším počtu odehraných utkání, ať už na domácím stadionu, nebo na výjezdech.

Skupiny *Ultras* existují v současnosti v celé Evropě a mírné podobné náznaky této aktivity je možno zaznamenat v Asii, dokonce i v USA. Může jich být desítky, stovky, ale i tisíce, v závislosti od mentality národa, či významu klubu.⁶

SUPPORT LEADER

Support leader, někdy nazývaný *Chant leader*, je iniciátorem chorálu, zpěvu⁷ stojícím před kotlem. Vyvolává pokřiky nebo chorály, které po něm fanoušci opakuji, a to většinou s pomocí megafonu či mikrofону. Dal by se nadneseně přirovnat ke knězi

⁵MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. (eds.) *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, str. 12.

⁶Ultras. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ultras>

⁷SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství*. Karlovy Vary: Nakladatelství Zdeněk Plachý, 2008, str. 55.

v sponsoriální psalmodii. Úloha support leadera je při zpěvu chorálů velmi důležitá, neboť udává tempo a přibližnou tóninu.

CHOREO

Z rozhovorů s fanoušky vyplynulo, že se jedná o specifické „vyzdobení“ tribuny samotnými ultras. Fanoušci si přes sebe přetahují velkoplošné vlajky s barvami klubů, nápisy, obrázky apod. Patří sem také mávání barevnými, klubovými vlajkami (různé velikosti), organizované zvedání různobarevných praporků, přičemž je známa poloha každého praporku, což ve výsledku vytváří velkoplošný obraz (mozaiku). Dále zde můžeme zařadit mávání a vypouštění barevných balónek a také zapalování světlic či užívání jiné pyrotechniky. Choreem se rozumí zapojení všech těchto vizuálních prvků pro jeden konkrétní zápas.

Fotbaloví fanoušci obvykle nebývají organizováni pod svými oblíbenými kluby, ale organizují se sami, a s vedením klubů mohou mít různé vztahy. Pro jeden klub tak může existovat i více fanouškovských ultras skupin.

Fandění s chorály a choreem se odehrává i na jiných stadionech než fotbalových. V tomto sportu jej však můžeme pozorovat v největší míře.

Je nutno konstatovat, že fandění je v dnešní době stále více spojováno s agresivním chováním a násilnostmi fanoušků. Avšak cílem této práce je zmapovat pouze fanouškovské (tzn. pozitivní i negativní) projevy v rámci chorálů a celkového chorea. Neboť právě zde předpokládáme využití některých prvků pro učitele hudební výchovy.

1.2 Hudba na stadionech obecně

Dříve než se dostaneme k zařazení námi vybraných chorálů, charakterizujeme veškerou hudbu, odehrávající se při sportovních utkáních. Nesmíme opomenout fakt, že nejen ve fotbalových chorálech, ale i v jiné hudbě probíhající na stadionech můžeme najít motivační prvky pro učitele hudební výchovy. S hudbou se dnes můžeme setkat prakticky na každém sportovním utkání s velkou sledovaností. Volejbal, hokej, fotbal, basketbal, či dokonce tenis se dnes neobejde bez hudebních vložek, zvláště jedná-li se v daném sportu

o zápas vyšší ligy. Můžeme zde najít reklamní vložky, znělky, stejně jako populární písně před zápasy. Na velkých a kupříkladu mezinárodních utkáních slýcháváme státní hymnu (např. při zápasech amerického fotbalu), která je často interpretována známými zpěváky, hvězdami showbyznysu, nebo reprodukovanou hudbou. Jako příklad je možno uvést moment po zápase na hokejovém mistrovství světa, kdy hraje reprodukováně národní hymna vítězného týmu, a se zpěvem se postupně připojují fanoušci i hráči. Předmětem našeho zájmu je hudba na velkých sportovních stadionech a zejména pak na fotbalových utkáních. Pro lepší přehlednost je možno hudbu na stadionech obecně rozdělit podle toho, zda je interpretována přímo živě na stadionu (fanoušky, profesionálními zpěváky, hudebníky), či puštěna z přehrávače, kterou dělíme na hudbu reprodukovanou a živou.

1.3 Reprodukováná hudba

Reprodukovanou hudbu nejčastěji slýcháváme v rámci komerčních přestávek, před vhazováním v hokeji, na začátku a mezi poločasy fotbalového zápasu apod. Může působit jako odlehčení, doplnění nebo jako reklamní vsuvka. Na sportovních utkáních jsou již zažitě populární písně, které bychom mohli nazvat evergreeny, a které dovedou rozproudit fanoušky (např. *We will rock you* od skupiny Queen).

CD - Příloha č. 1: První příloha představuje zpěv fanoušků na stadionu.⁸

Písně bývají obvykle upraveny a zkráceny, nebo je vyjmuta určitá pasáž, která následně plní funkci znělky. K reprodukové hudbě, zvláště na fotbalových stadionech, patří rovněž oblíbené písně daného klubu, ale i klubové hymny (viz kapitola o fotbalových chorálech a klubových hymnách). Hudba puštěná z přehrávače bývá také součástí sportovního výkonu u krasobruslení a sportovní gymnastiky. V těchto sportovních odvětvích, kde se kromě fyzického výkonu hodnotí též estetický a mnohdy i umělecký dojem, je hudba zcela nezbytná. Sportovci se při provádění prvků sestavy orientují podle rytmu i melodie a místy může výkon budit dojem jako by píseň dotvářel.

⁸ Queen We will we will rock you in Hockey Game. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=bKx9VOVwhwQ>

1.4 Živá hudba

S živou hudbou se setkáváme na stadionech, popřípadě v uzavřených halách. Jedná se o výše zmíněné zpestření v podobě zpěvu populární písně nebo hymny před zápasem, instrumentální vsuvky během pauzy, a také o zpěv samotných fanoušků, který tvoří podstatnou část živé hudby na stadionech. Ať už se jedná o připojení se k reprodukované písni, či zpěv konkrétních chorálů, vždy jde především o vytvoření atmosféry. V zásadě se chorály fanoušků jednotlivých odvětví skupinového sportu neliší. V další části, zaměřené zejména na fotbalové chorály, můžeme najít prvky poplatné pro chorály zpívané fanoušky jakéhokoli sportu. Na amerických stadionech se stává stále větším trendem nahrazovat reprodukované vsuvky (např. na hokeji nebo basketbalu) živou kapelou. V této pozici bývají realizovány tamější školní a univerzitní dechové orchestry. U nás a prakticky v celé střední Evropě se tento trend zatím příliš nerozšířil, ale za první pomyslnou vlašťovku můžeme považovat profesionální *Energy Band* Kurta Neubauera⁹. Toto těleso vyplňuje známými melodiemi pauzy mezi vhazováním, komerční přestávky apod., a můžeme se s ním setkat zejména na tuzemských hokejových, fotbalových a basketbalových zápasech.

⁹ Kapela hraje populární hity, či jejich úryvky rozepsané pro kvintet, v nástrojovém obsazení: 2 hlasy – trombony, 2 hlasy – trubky, tuba, bicí sekce. Každý hlas ovšem bývá zdvojen až ztrojen kvůli hutnějšímu a hlasitějšímu zvuku. Kapela tak může fungovat v počtu 18-28 muzikantů. (z rozhovoru s Kurtem Neubaurem). Více na www.kurtneubauer.cz/energy.html

2 HUDBA NA FOTBALOVÝCH STADIONECH

Na fotbalovém stadionu často zaznívají výše zmíněné reprodukované i živě zpívané písně a hymny. V nadcházející kapitole si je rozdělíme na klubové hymny a chorály fotbalových fanoušků. Vedle samotného zpěvu fanoušků můžeme z tribun slyšet tleskání, dupání, rytmický doprovod bubnů a perkusí, ojediněle i doprovod žesťového nástroje, píšťalky nebo případně vuvuzely¹⁰.

Veškeré hudební interpretace fanoušků se k nám dostaly, stejně jako hra sama, z Velké Británie a Itálie, kde se rozšířily spolu s aktivitou ultras skupin přibližně v 60. letech 20. století¹¹. Z důvodu zaměření naší práce, tzn. motivační prvek pro učitele hudební výchovy, kdy předpokládáme výuku v České republice, se zaměříme zejména na tuzemské stadiony, a zahraniční zmíníme jen okrajově.

Na zahraničních stadionech můžeme běžně slyšet fanoušky zpívat vedle chorálů i známou popovou píseň s originálním textem. Jedná se převážně o populární hity, které se setkaly s velkou oblibou klubu a jeho fanoušků, a jsou pro ně natolik silné, že u nich není pozměněn ani text, ani melodie. Mohou to být lidové písně, klasické skladby nebo hity současné POP music. Snad nejznámější příklad „fotbalového hitu“ je *You'll never walk alone*, píseň z muzikálu *Carousel*¹², kterou si převzali jako svou hymnu fanoušci anglického klubu Liverpool. Píseň je při zápasech reprodukována před vstupem hráčů na hrací plochu, fanoušci se postupně přidávají se zpěvem a reprodukováný podklad ztrácí na hlasitosti, až je úplně vypnut, a zbytek chorálu dozpívávají fanoušci sami. Obecně lze říci, že se jedná o nesmírně emotivní uvítání hráčů.

¹⁰Tento plastový roh, dříve v Africe určený ke svolávání občanů, při fouknutí vydává hluboký monotónní zvuk přirovnávaný k slonímu troubení. Vyloudit jiný než základní tón je prakticky nemožné, zato tento tón lze hrát velmi hlasitě. Monotónní zvuk tisíců vuvuzel pak připomíná včelí či vosí roj. Na nepříjemné hlasité troubení si stěžovali někteří nejjoafričtí hráči, trenéři, diváci i fanoušci při zápasech Mistrovství světa ve fotbale 2010 (při ústí trubky dosahuje zvuk přibližně 130 decibelů).

Co je vuvuzela?. VUVUZELY ČESKÁ REPUBLIKA. *Wwww.vuvuzely.cz* [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.vuvuzely.cz/inpage/co-je-vuvuzela/>

¹¹Ultras. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ultras>

¹²autorů Richarda Rodgerse a Oscara Hammersteina II, z roku 1945. Nejznámější verze je ale nazpívána liverpoolskými hudebníky Gerry & The Pacemakers. Tato píseň se na Anfield Road začala zpívat na začátku 60. let 20. století. Postupně si získala velkou popularitu i mezi fanoušky dalších klubů po celém světě.

You'll Never Walk Alone. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/You'll_Never_Walk_Alone

Na českých stadionech můžeme z řad fanoušků slyšet spíše vlastní hymny, lidové písně a osobité chorály. Fotbal se u nás těší velké oblibě, což sami můžeme vidět při návštěvě jak prvoligového zápasu, tak okresních přeborů.

2.1 Chorály fotbalových fanoušků

Dle Slepíčky (1990) se sport stává stále populárnější formou zábavy jak pro aktivní účastníky, tak i pro diváky. Jako ve většině evropských zemí, tak i u nás se do popředí dostává zejména kopaná. Stává se masovou formou zábavy. Diváci se mění ve fanoušky této hry a následně si vybírají svůj klub, s nímž intenzivně prožívají jeho úspěchy, ale i prohry a nezdary.

Dále Slepíčka uvádí, že vytvářením atmosféry na stadionech diváci ovlivňují samu sportovní činnost. Stimulují sportovce k lepším výkonům nebo se naopak snaží ovlivnit jejich výkon negativně.

Mezi podporu fanoušků a zejména ultras na zápase patří odění se do klubových barev, v dnešní době čím dál mohutnější choreo, nošení vlajek, zapalování světlic. Avšak složkou, která o fanoušcích dává na stadionech i mimo ně bezpochyby nejvíce slyšet, jsou výhradně chorály.

Zaměříme-li se blíže na fotbalové chorály, můžeme u nich vyzorovat jistou podobnost s počátky středověkého gregoriánského chorálu.¹³

Návaznost je možno vidět ve zpívání na stadionech jako výraz podpory klubu a jeho hráčům. Důležitým prvkem je bezpochyby hlasitost. Čím hutnější zvuk a větší hlasitost, tím větší podpora. Texty také mohou přenášet charakter modlitby, i když současným žargonem a vulgarismy. Modlitební nádech může často konkurovat bojovnému.

Chorálem na fotbalovém (a nejen fotbalovém) stadionu tedy myslíme sborový zpěv fanoušků. Většinou se jedná o unisono zpěv doprovázený perkusemi a s tleskáním. Je možno konstatovat, že fotbalové chorály mají dnes nejbliže k lidové nebo pouliční hudbě. Na fotbalových stadionech pomáhají spolu s jednoduchými pokřiky dotvářet celkovou

¹³Gregoriánský chorál se nazývá podle papeže Řehoře I. (590-604). Jak se od 4. století šířilo křesťanství, vznikaly kláštery a arcibiskupství relativně nezávisle na Římu. V době Řehoře I. tak existovaly různé liturgie – římská, milánská (ambroziánská, živá dodnes), španělská (mozarabská), galikánská, irsko-britská (keltská), na východě pak liturgie byzantská západosyrská, východosyrská, koptská apod. MICHELS, U. *Encyklopedický atlas hudby*. Praha: Lidové noviny, 2000, s. 183.

atmosféru zápasu doprovázenou mnohdy masivním choreem, a fanoušci tak vyjadřují podporu svému oblíbenému klubu a jeho hráčům. Klubová hymna, chorál či pokřik, zaznívá již při nástupu týmu na hřiště, a lze ji zaslechnout v průběhu celého zápasu, a mnohdy i dlouho po něm (v závislosti na výsledku utkání). Chorály i pokřiky bývají součástí ovací při gólech, gólových šancích, davových emotivních reakcích na vyvíjející se hru, na reakce rozhodčího, cizí klub apod. Na stadionech i mimo ně se setkáváme s chorály zpívanými unisono, různých délek, melodií a také interpretačních odchylek (vlivem nemuzikálnosti zpěváků, požití alkoholu apod.).

K samotnému pěveckému projevu patří i choreo, mávání šálami a vlajkami, tleskání, případně jiný akustický a vizuální doprovod, což také zmíníme. Budeme se tedy zabírat zvláště texty, hudbou, choreem, tvorbou chorálů a rozbořem několika příkladů z tuzemských chorálů. Chorály dnes můžeme zaslechnout nejen v rámci národních fotbalových soutěží, ale i na mezinárodních utkáních, při fandění reprezentačnímu týmu.

CD - Příloha č. 2: Videonahrávka zpěvu fanoušků Irska¹⁴

Intenzita chorálů závisí na návštěvnosti, pozici klubu v tabulce (soutěži), průběhu hry a na výsledku posledních odehraných zápasů. Taktéž zaznamenáváme rozdíly ve zpívání chorálů při utkání doma a výjezdem na soupeřův stadion v roli hostí.

2.1.1 Tvorba chorálů, jejich nácvik a provedení

Ze sledování internetových fór (viz bibliografie) a z rozhovorů s fanoušky jsme zjistili, že tvorbu chorálů neorganizuje jeden člen kotle, ale skládat a přispívat může prakticky každý zapálenější fanoušek. V praxi to vypadá tak, že si vybere oblíbenou a velmi známou píseň se zajímavou melodií. Na ni pak vymyslí text (nebo alespoň torzo), který vloží na fórum i s odkazem na píseň (youtube.com).

¹⁴ „Včerejší utkání mezi Irskem a Španělskem rozhodlo o osudu irského týmu, který po dvou zápasech má na kontě nula bodů a do další fáze šampionátu určitě nepostoupí. To však vůbec nevadilo irským fanouškům, kteří vytvořili svému týmu domácí prostředí a za beznadějného stavu 4:0 se bavili zpěvem.“
DOSTALI VÝPRASK, ALE UŽILI SI TO AŽ DO KONCE... In: MR & MŠ. *Wwww.supporters.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.supporters.cz/clanek/dostali-vyprask-ale-uzili-si-to-az-do-konce/4168.html>

V **CD – Příloze č. 3** demonstrujeme úryvek z internetového fóra, na který přidal fanoušek text nového chorálu a odkaz na hudební námět, kterým je v tomto případě píseň *Non, je ne regrette rien* francouzské chansonierky Édith Piaf.¹⁵

CD - Příloha č. 4: Čtvrtá příloha je ukázkou návrhu chorálu.¹⁶

Někteří tvůrci přímo opatří video s písní titulky nového textu. Ostatní se pak k příspěvku vyjadřují, upravují jej, a je-li schválen, uvede se termín nácviku nebo přímo termín zápasu, na kterém chorál zazní.

Na nácvik, popřípadě zápas, si všichni přinesou text, a autor, či výše postavený člen ultras (support leader), vyvolává s bubeníkem chorál (mnohdy je jeho hlas amplifikován mikrofonem či megafonem) a přítomní se podle něj připojují. Chorály se zkoušejí po cestě na zápas, při setkáních fanoušků, na utkáních mladších žáků téhož klubu, v halách spolu s choreem, nebo, jak už jsme výše zmínili, přímo na zápasech.

CD - Příloha č. 5: Fanoušci pražského klubu Bohemians 1905 zkusí nový chorál *Sos cagon*.¹⁷

Rytmická složka je u chorálů velmi důležitá. Většinou je přítomen minimálně jeden bubeník, někdy celá skupinka, udávající tempo. Děje se tak z důvodu velkého počtu skandujících, aby se tempo alespoň částečně udrželo jednotné. Postupem času se s přibývajícím zpěváky chorál šíří jako vlna a vyvolává tím zajímavé zvukové efekty. Většinou se jedná o časově zpožděné nástupy zpěvu různých tribun v závislosti na akustických podmínkách a počtu lidí, kteří chorál v daný moment zpívají.

Dalo by se říci, že existuje vždy ideální počet fanoušků, při kterém je chorál nejsrozumitelnější (když pomineme různou úroveň zpěvu a hudebního sluchu, zkreslené vnímání ovlivněné požitím alkoholu atp.), kdy při menším počtu není chorál dostatečně slyšet a naopak při větším počtu není chorálu rozumět, není rytmicky nebo melodicky

¹⁵ GREGORINI. Óóóó Bohemians. In: *Chorály* [online]. 2012 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z:

□ <http://choraly.cz/choral.php?id=57--oooo-bohemians> □

¹⁶ Slavia - nový chorál. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-05]. Dostupné z:

□ <http://www.youtube.com/watch?v=Njru5qOeM1M> □

¹⁷ Bohemians 195 - nácvik chorálu Sos Cagon. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-05]. Dostupné z:

□ http://www.youtube.com/watch?v=m9Jzs0DwXcM&feature=player_embedded □

jednotný. Obecně můžeme tvrdit, že nejlépe (co se týče srozumitelnosti, intonace a hlasitosti) vyzní chorál od nejpočetnější skupiny lidí, ve které zároveň všichni dostatečně slyší support leadera, případně bubeníka.

Jak již bylo výše zmíněno, úkolem ultras je postarat se o atmosféru při zápase. Chorály a pokřiky se rozezní již od samotného příchodu fanoušků na tribuny, a mnohdy mnohem dříve, při příchodu na stadion, během cesty vlakem (jede-li se na výjezd). Zásadně se však sjednocují při nástupu mužstva na hřiště, kdy vítají hráče. V této chvíli se většinou ukáže, která základna má větší potenciál. Support leader stojí ve spodní části tribuny (popř. sektoru) a udává chorál (pokřik), který se bude zpívat, následně udává tempo a organizuje choreo.

Setkáváme se taktéž s chorály, jež začínají zpívat všichni v tónině, na kterou jsou zvyklí, a která se postupem času ustálí. Všechny pokřiky a chorály mohou plynout různým tempem a v různých tóninách v závislosti na davu. Svou roli zde hraje i požívání alkoholických nápojů. Při masovějším zpěvu se málokdy stane, že by chorál zněl uceleně, a to kvůli času, o který se zpozdí nástup, než k nám dorazí zvuk z vedlejší tribuny. Tímto může vzniknout vlna zpěvu, která se šíří okolo stadionu.

Ultras ve svých chorálech a pokřicích využívají i postavení tribun, v některých zpěvech vyzývají určitý sektor nebo celý stadion k odpovědi, čímž také dochází k zajímavým zvukovým efektům.

CD - Příloha č. 6: V předkládané příloze a v textu, jenž je uveden níže, ukazujeme příklad využití rozmístění fanoušků Slavie na různých tribunách.¹⁸ Pro vysvětlení uvádíme, že *X* zde znázorňuje kotel, *Y* zbytek fanoušků.

X: 3x "Celý Eden, se ptá kotle!"

Y: Co to zpíváte?!

X: Slavie nejlepší je!

Y: Co to zpíváte?!

¹⁸ Celý Eden se ptá kotle. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=4PUmrmzPyt4>

X: Dnešní zápas vyhraje!

Y: Co to zpíváte?!

X: Náš domov je jen jeden!

Y: Co to zpíváte?!

X: Zpívejme celý Eden!

Všichni dohromady: Ná nanananana

Obvykle je skandování pokřiku či zpěv chorálu obohacováno o jednoduché motorické pohyby, které vyniknou právě v davu, např. zvedání paží, tleskání, tleskání s rukama nad hlavou, chytání se kolem ramen, otočení se zády k hrací ploše, zvedání šál či jiných doplňků klubových barev, mávání vlajkami. Veškeré prvky organizuje support leader, některé úkony bývají předem secvičeny, jiné vznikají spontánně přímo na zápase.

Jako příklad můžeme uvést tleskání se vzpaženýma rukama, kdy se ruce po každém tlesknutí napřímí diagonálně směrem od těla a vytvoří tak písmeno V. Tempo tleskání je v úvodu velmi pomalé a postupně se zrychluje. Tento organizovaný způsob tleskání, stejně jako jiné prvky fandění a chorea (poskakování, zvedání paží apod.) nejvíce vyniknou při velkém počtu zúčastněných. Velmi hezkého efektu, často ne přímo se zpíváním chorálů souvisejícím, dosahují fanoušci vytvořením mexické vlny.¹⁹

2.1.2 Textová stránka

Texty chorálů bývají bezpochyby velmi rozmanité. Obecně je lze chápat jako pokračování lidové slovesnosti, jejichž hlavním sdělením je oslava síly vlastního týmu. V textu, v němž můžeme zaznamenat argot, vulgarismy a jednoduché rýmy, se často setkáváme s výhružkami či regionální tematikou. Dle Slepíčky (1990) dochází u diváků k citovému ztotožnění s družstvem a jeho symbolem, dresem. Všechny události, které se týkají klubu a jeho barvy, se týkají také „nás“ fanoušků. Je třeba připomenout, že fanoušci

¹⁹ Dav diváků postupným vstáváním utvoří vlnu. Poprvé se o ní mluvilo v době Mistrovství světa v Mexiku v roce 1986.

Mexican wave. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: [□http://en.wikipedia.org/wiki/Wave_\(audience\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Wave_(audience))□

se počítají za součást klubu. Nezajímají se pouze o zápasy, ale i o okolnosti fungování klubu, což také reflektují ve svých textech, jak můžeme vidět v následující ukázce:

Sereme na svaz

Na vaši pýchu

*Serem na **Střížkov***

*Serem na **Jíchu...***

V tomto chorálu fanoušků pražského klubu Bohemians 1905 můžeme vidět narážku na kauzu Bohemians, kde se jednalo o logo klokana a název klubu Bohemians, které si nárokovaly družstva ze Střížkova a z Vršovic. Vlekly soudní spor vyhrál klub Bohemians 1905 z Vršovic. Josef Jícha je ředitel klubu ze Střížkova.²⁰

Je třeba zmínit, že tvůrci textů společně s „korektory“ velmi dbají na výslovnost a sylabičnost jednotlivých slov. Text nemusí mít přesnou ustálenou formu, avšak jeho znělost, jednoduchost a zpěvnost je velice důležitá. Důraz bývá kladen zejména na kvantitu vokálů (slova typu: *gól, dáme*). Rovněž názvy klubů bývají přetvářeny do rozličných forem, aby se co nejlépe zpívaly (*Bóhemká, Baniček*). Často se záměrně citově zabarvují. Autoři dále věnují pozornost strofičnosti, tzn., že se snaží, aby text přiléhal jasně a zřetelně k melodii, a aby byl dobře srozumitelný, i když jej bude zpívat velká masa lidí. Veškeré tyto aspekty bývají řešeny intuitivně a celková práce s texty probíhá z hlediska literatury a poezie na velmi jednoduché úrovni. Jako platforma pro vkládání a korekturu textů zde opět slouží internetová fóra založená fanoušky. Na základě informací vyzozorovaných z internetových fór můžeme říci, že fanoušci si upravují texty podle toho, jak se jim zpívají, popřípadě jak jim znějí.

V nadcházejícím příkladu dokládáme domluvu fanoušků na internetovém fóru o znění nového chorálu, jehož původní námět zněl:

Gól klokán gól

Bohemians dáme gól

²⁰ Kauza Bohemians. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-20]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kauza_Bohemians

Potom dáme ještě jeden

A zboříme stadion

My lé alé

Bohemians lé alé

Bohemians lé aléó

Bohemians lé aló

Následně docházelo k úpravám ostatními fanoušky, z nichž uvádíme následující ukázkou:

Ukázka z CD – Přílohy č. 7: Domluva nad konečnou verzí chorálu fanoušků FC Bohemians 1905 na internetovém fóru.²¹

Strejda 26.11.2009 17:17:

Čau, jsem autorem tohoto návrhu a to roztančíme se mi vůbec nelíbí! Jak psal někdo pode mnou, tak to zní dětinsky. Nechte tam prosím to zboříme. Je snad jasný, že je myšleno, že ho zboříme hlukem a skákáním radostí. Navíc je to tam v kontextu. Díky! Opakování toho samého na konci bych nechal k diskuzi, ale moc mi to tam nejde. Jestli se vám zdá toho Bohemians moc, tak bych ho spíš změnil někde ve prostřed a na konci nechal Bohemians leale. Ještě mi tam moc nejde zpívat ...potom dáme ještě jeden..., změnil bych to na ...potom ještě jeden dáme....

jura 26.11.2009 14:18:

Kluci, to roztančíme stadion zní ale tak nějak dětsky, sorry. To se mi moc nelíbí.

Co byste říkali tomuhle:

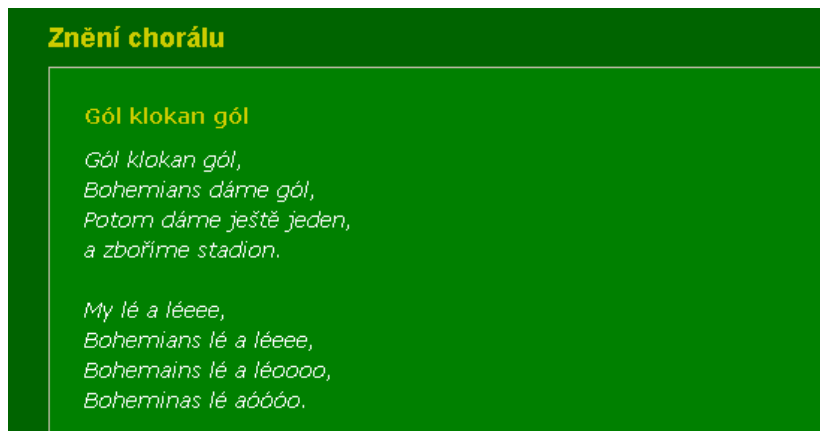
Góóóó! klokan Góóóó!
Bohemians dáme góóóó!
potom dáme ještě jeden,
a zničíme(pořp.zadupem..)každýhóóó.

My lééé a lééé,
Bohemians lééé a lééé,
Bohemians lééé a léóóó,
a zničíme(pořp.zadupem..)každýhóóó.

na tom slovesu na konci každý sloky se můžem společně dohodnout.

²¹ Gól klokan gól. In: STREJDA. *Choraly* [online]. 2012 [cit. 2012-05-18]. Dostupné z: <http://choraly.cz/choral.php?id=126--gol-klokan-gol>

Po několika dalších návrzích se fanoušci dohodli na konečné verzi, kterou vyvěsili na fórum (zde se shodli na původním návrhu):

V předmětu zájmu ovšem v první řadě zůstává obsah textu. V námětech si bývají principiálně podobné všechny chorály, a to bez rozdílu klubu, ze kterého pocházejí. Zpravidla se v nich objevuje název klubu, opěvování jeho síly, úspěchů a nezapomíná se na zmínku o místě původu, oblíbených hráčích či klubových barvách (maskotech).

V následujících příkladech dokládáme výskyt výše zmíněných námětů běžně se objevujících v chorálech českých klubů.

*Jen jeden klub já znám ten na **Letný** chrám má*

*Tam v Praze na **Letný** hraje mužstvo nejlepší...*

Chorál fanoušků AC Sparta Praha, v němž opěvují domácí stadion.

***Dresy bílé** jsou jak padlý sníh,*

*hraje v nich náš zlatý **Baník**,...*

Hráči FC Baníku Ostrava hrají v bílých dresech, které opěvují jejich fanoušci, zde můžeme pozorovat i prvky lyriky.

Gól klokan gól,

Bohemians dáme gól...

Klokan je maskotem pražského klubu Bohemians 1905 a také se často objevuje v chorálech a pokřících místních fanoušků

Je třeba zmínit často se vyskytující pejorativně zaměřené náměty, kterými mohou být ironické písně zaměřené proti opovrhovanému klubu, cizí ultras skupině, rozhodčímu, policii, či konkrétnímu hráči, trenérovi.

Franta Straka nemá čuráka,

Franta Straka nemá čuráka...

Z ukázky je patrné, že baníkovští fanoušci zpívají proti trenérovi opovrhované Slavie. Vulgarismy jsou velmi častým prvkem v repertoáru nejen baníkovského kotle.

Có vás tak málo?

Vy kurvy

Co vás tak málo?

Úryvek z chorálu fanoušků Baníku, který s oblibou zpívají, když soupeře nepřijde podpořit mnoho skalních fanoušků nebo v případě, že se snaží soupeřovy fanoušky provokovat.

Chorál proti jinému klubu mnohdy zaznívá i ve chvíli, kdy tento klub není soupeřem v daném utkání. Zajímavostí je, že některé chorály bývají napsány pro konkrétní situace, které při zápasech spontánně vznikají (někdo zahraje rukou, pokutový kop apod.). Avšak z úst fotbalových ultras slyšíme také vulgarismy i rasistické texty.

Na Letenské pláni má území své

AC Sparta Praha kurva je...

Úryvek z chorálu fanoušků Baníku zaměřený proti AC Spartě a jejím fanouškům.

Vy ste špína český ligy

Vy ste přece polský židi

Úryvek z chorálu fanoušků Sparty zaměřený proti FC Baníku a jeho fanouškům, s rasistickým textem.

Jed'te domů

Jed'te domů

Slávie vyhraje

Jed'te radši domů

Chorál fanoušků Slávie, ve kterém ironicky vyzývají soupeře, aby vzdal zápas.

Ve všech chorálech můžeme také pozorovat regionální a dialektickou příslušnost. Například fanoušci Baníku nikdy nebudou zpívat texty s nádechem středočeského nářečí, stejně jako fanoušci Sparty nebudou ve svých textech krátit vokály nebo přesunovat ustálený přízvuk z první slabiky na penultimu, jak je charakteristické pro slezská nářečí.

2.1.3 Hudební náměty

Jak již bylo výše naznačeno, při výběru hudby se klade důraz zejména na melodiku, jednoduchost a obsah textu. Rovněž je nezbytné, aby píseň plnila základní požadavky - byla známá, zajímavá a snadno zpívatelná. Aspekt zajímavosti a známosti písně je pro výběr melodie asi nejdůležitější. Můžeme tvrdit, že se tím zaručuje, že se chorál vryje rychleji do povědomí a na těchto melodiích také vyzní nově přidaný text nejvtipněji. Mohou si jej také rychle zapamatovat běžní diváci a fanoušci téhož klubu, kteří nedochází pravidelně do kotle a zpívat jej na stadionu také. Fanoušci většinou nebývají zkušení zpěváci a při zpěvu se orientují hlavně podle support leadera a podle davu, když se přidá hodně lidí a chorál nabere na síle. Často členové ultras vybírají lidové, regionální nebo národní písně, moderní hity POP music, ale výjimkou nebývají ani klasické kusy, či autorská tvorba. Za zmínku stojí fakt, že vlivem vzrůstajícího umístování videí na internet se nechávají fanoušci inspirovat chorály zahraničních klubů, či se uchylují k pozměňování chorálů jiného tuzemského týmu.

Ukázka z Přílohy č. 1

Horto magiko

$\text{♩} = 100$ **Largo**

Voice

In' e-na Ho - rto ma-gi - ko dho-ste mou li-gho ghia na pio, ton PA O mou

Choir

7 **Vivo**

Voice

na-o-ni-ref-to ke na fo-naks'os to The - o Pa-na-tha mou se ag-ha - po san he-ro

12

Voice

i-ni sa skli-ro nar-co-ti - co san to has-hish to l s d ghia se-na PA O mas-tou-ro-ni ol' i

17

Voice

ghi Pa-na-tha mou se ag ha - po o-pou kian pe-zis pan-da tha s'a-kol-ou

ol' i ghi Pa-na-tha mou se ag ha-po

Chorál Horto Magiko, přejatý fanoušky pražského klubu FC Bohemians pochází původně z repertoáru fanoušků řeckého klubu Panathinaikos (Athény). Chorál začínají fanoušci zpívat ve velmi pomalém tempu, rozdělí se na dvě poloviny (případně využijí postavení tribun/sektorů) a jedna polovina kyne vztyčenými pažemi v rytmu směrem na druhou polovinu. Poté se chorál postupně zrychluje, fanoušci začínají tleskat, poskakovat, dokud se nedostanou do pasáže (v ukázce znázorněné taktem č. 17), kde si poloviny (tribuny/sektory) začnou odpovídat. V ten moment zvolají frázi a napřímí paži k druhé polovině v očekávání odpovědi, která reaguje stejně. Po té se opět sjednotí a zpívají společně (za opětovného tleskání, skákání, mávání vlajkami, šálami apod.). Tímto vytvoří velmi zajímavý zvukový efekt.

CD - Příloha č. 8: Videonahrávka, ve které je možno vidět fanoušky zmíněného klubu Panathinaikos při zpěvu *Horto Magico*.²²

CD - Příloha č. 9: Videonahrávka - *Horto Magico* přejato a přetextováno fanoušky FC Bohemians.²³

V některých chorálech můžeme pozorovat upřednostňování masovosti před hudební originalitou. Mnohdy je slavný chorál znepráteleného klubu parodován proti klubu původnímu, či je pozměněn jeho název v textu. Při zápase pak po zazpívání slavného „originálu“ jednoho klubu (např. fanoušky Baníku) zazní v odpověď z druhé tribuny soupeřů tato pozměněná „parodie“. V ukázce uvádíme hymnu Baníku Ostrava. Hymnami se budeme zabývat v další podkapitole, avšak tuto hymnu můžeme označit i za běžně zpívaný chorál, proto ji zde uvádíme jako příklad.

Ukázka – hymna Baníku Ostrava

Voice

Baníčku my jsme s tebou

♩ = 175

Ba-ní-čku my jsme ste-bou ne-o-pu-stí-me tě

9
nik-dy-tě - ne-zra-dí-me bo my ti vě-ří-me

CD - Příloha č. 10: Nahrávka hymny *Baníčku my jsme s tebou*²⁴

Melodický námět hymny Baníku Ostrava pochází z Polska, autory textu jsou fanoušci Baníku. Tato hymna je nejzpívavější klubovou hymnou na stadionech. Zpěv bývá doprovázen zvedáním šál klubových barev. Baníkovští fanoušci v ní vyjadřují podporu

²² Panathinaikos fans - horto magiko. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=u0rMe2Vyb9E>

²³ Bohemians 1905 fans - Horto Magico. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?v=ph9nGGGovLE&feature=player_embedded

²⁴ Ke ztažení. In: *Banik-ostrava* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://banik-ostrava.cz/cs/ke-stazeni.html>

a neopomenou ji zpívat na žádném zápase svého oblíbeného klubu. I proto snad vznikla parodie na stejnou melodii, pocházející od fanoušků pražské Sparty, kterou dokládáme ukázkou:

Baničku ty jsi na nic

My opouštíme tě

To radši budu panic

Než koukat na tebe

Koukat a nudou brečet

Nikdy titul nemít

To radši fandit Spartě

Na Bazaly nechodit.

Při přejímání melodií chorálů od zahraničních klubů můžeme též sledovat rozšiřování tamějších lidových písní. Fanoušci přejímají melodie chorálů svých oblíbených zahraničních klubů, a také klubů, se kterými je jejich domácí klub v družbě.

V zásadě si můžeme hudební náměty pro obraznost rozdělit do tří tematických okruhů, a to podle stylu hudby, ze kterého pocházejí na náměty z artificiální hudby, náměty z lidové hudby neartificiální a náměty z populární hudby neartificiální. K tomuto rozdělení též uvádíme příklady konkrétních námětů i s novým textem, vymyšleným fanoušky. Ke každému příkladu uvádíme také původ a způsob provedení.

Příklady námětů z artificiální hudby:

Bican

$\text{♩} = 100$

Headliner

Choir

Bi - ca - n Puč a Plá - ni - čka Zne - be se dí - va - jí jak Slá - vi - e vá - lí Bi - ca - n Puč a Plá - ni - čka

7

na Slá - vi - i jsou hr - dí

Bi - ca - n Puč a Plá - ni - čka Zne - be se dí - va - jí

12

jak Slá - vi - e vá - lí Bi - ca - n Puč a Plá - ni - čka na Slá - vi - i jsou hr - dí

Chorál fanoušků Slávie na motivy Preludia k Te Deum (H. 146) francouzského barokního skladatele Marc-Antoine Charpentiera, i když fanouškům je melodie asi více známa jako ústřední znělka Eurovize. Na melodii je složen i velmi slavnostní text, kdy slavné slávistické legendy s hrdostí pozorují nynější klubové úspěchy (nutno poznamenat, že se nezpívá v případě prohry). Zpívat začíná pouze support leader (v notové ukázce označen jako headliner) a ostatní opakují po něm.

CD - Příloha č. 11: Nahrávka chorálu *Bican*²⁵

²⁵ Bican. In: *Slávistické noviny* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.slavistickenoviny.cz/download/MP3/bican.mp3>

Voice

Vem zbraň do ruky

$\text{♩} = 100$

Vem zbraň do ru-ky bít se běž a-ne-bo se - vři pěst za Ba-ník ži-vot dej F C

6
Ba - ní - ček na ná na na ná na ná na na

10
ná na na na na na na na ná na na ná na na ná na ná

Zaměříme-li se blíže na název výše uvedeného chorálu *Vem zbraň do ruky*, můžeme říci, že se jedná o agitační chorál vyzývající fanoušky Baníku k naprostému poddání se klubu. Nejen u fanoušků tak může vzbuzovat dojem, že chceme-li být „součástí“ týmu, je třeba bojovat na život a na smrt. Poměrně poutavá melodie byla vytvořena na motivy Triumfálního pochodu z opery *Aida* Giuseppe Verdiho. Zajímavostí je, že všudypřítomná bojovnost v textu koresponduje s prvky vyskytujícími se v pochodu.

CD - Příloha č. 12: Nahrávka chorálu *Vem zbraň do ruky*²⁶

²⁶ FK Teplice - FC Baník Ostrava (Vem zbraň do ruky..). In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=JRHL8mqDMxg>

Příklady námětů z lidových písní

Voice

Nedaleko od Ostravy

$\text{♩} = 150$

The musical score is written in 2/4 time with a tempo of 150. It consists of six staves of music. The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The lyrics are: Ne-da-le-ko od O - stra- vy_ je-de Ba-ník na Spar - řa- ny_. The second staff starts with a measure rest and then continues with Sláv - né muž-stvo má Men - cheste-ru se po-do-bá ta-ko-vé-mu kaž-dý tles- ká_. The third staff starts with a measure rest and continues with co má jmé-no S K Slez- ská_ Sláv - né muž-stvo má. The fourth staff continues with Men - cheste-ru se po-do-bá ta-ko-vé-mu kaž-dý tles ká_ co má jmé-no S K. The fifth staff has a treble clef and a key signature of one flat, and contains the lyrics: Slez-ská_ S K Slez-ská S K Slez-ská. The sixth staff continues with do to-ho S K Slez-ská S K Slez-ská do to-ho.

Ne-da-le-ko od O - stra- vy_ je-de Ba-ník na Spar - řa- ny_

9 Sláv - né muž-stvo má Men - cheste-ru se po-do-bá ta-ko-vé-mu kaž-dý tles- ká_

17 co má jmé-no S K Slez- ská_ Sláv - né muž-stvo má

25 Men - cheste-ru se po-do-bá ta-ko-vé-mu kaž-dý tles ká_ co má jmé-no S K

33 Slez-ská_ S K Slez-ská S K Slez-ská

40 do to-ho S K Slez-ská S K Slez-ská do to-ho

CD - Příloha č. 13: Nahrávka chorálu *Nedaleko od Ostravy*²⁷

Na motivy lidové písně *Nedaleko od Trenčína* napsali fanoušci Baníku text, ve kterém přirovnávají svůj klub k oblíbenému Manchesteru. Ve chvíli, kdy začínají zpívat „takovému každý tleská“, ozve se taktéž synchronizovaný potlesk. SK Slezská je původní název tohoto Ostravského fotbalového klubu. Tento chorál přejali a přeinterpretovali fanoušci Sparty přímo pro účely střetu s Baníkem.

Nedaleko od Ostravy

Jede špína zas do Prahy

Slabé mužstvo má

²⁷ Kratší "Nedaleko od Ostravy..." :). In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=Hmw3onk8Uq8>

FC toluen Ostrava

Vy ste špína český ligy

Vy ste přece polský židi

Polský židi, polský židi

Jako příklad interakce mezi fanoušky zneprátelených klubů uvádíme pokřik, který vznikl jako reakce na verš této parodie: „FC toluen Ostrava.“

Kdo není zčuchaný, ten není z Ostravy...

Voice

Jed'te domů

$\text{♩} = 100$

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It consists of two staves. The first staff begins with a whole rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, and C5, then a quarter rest, and finally quarter notes G4, A4, B4, and C5. The second staff starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and finally quarter notes G4, A4, B4, and C5. The lyrics are: 'Jed'te do - mů ___ jed'te do - mů ___' on the first staff and 'Slá - vi - e vyh - ra - je jed'te rad - ši do - mů ___' on the second staff.

Jed'te do - mů ___ jed'te do - mů ___

4
Slá - vi - e vyh - ra - je jed'te rad - ši do - mů ___

Na melodii refrénu amerického tradicionálu *Sloop John B* vytvořili fanoušci Slávie jednoduchý, zato velmi provokativní text. K vyjádření podpory svého týmu jim stačila prakticky dvě slova apelující na soupeře, aby se raději vzdal.

CD - Příloha č. 14: Nahrávka chorálu *Jed'te domů*²⁸

²⁸ Jedte domu. In: *Slávistické noviny* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: http://www.slavistickenoviny.cz/download/MP3/jedte_domu.mp3

Příklady námětů z nonartifciální hudby populární (rock, pop)

Voice

Naše Slávie

♩ = 60

Na - še Slá - vi - e - vždy - cky tu bu - de - Vždy - cky s ná - ma je -
4 a my jsme s ní všu de - Vel - ká tra - di - ce - jsou Vr - šo - vi - ce
7 Kde - ti - sí - ce nás jsou - pro Slá - vi - i ži - jou -

Dalším z uvedených chorálů je hit amerického popového zpěváka Michaela Jacksona *You are not alone*, který se stal předlohou slávistickým fanouškům pro emotivní chorál, v němž vyzdvihují svou oddanost tomuto slavnému pražskému klubu. Srovnáme-li obsah textu s předchozím chorálem *Jed'te domů*, pak je patrné, že *Naše Slávie* je oslavou nejen fotbalového klubu, ale i celkové tradice.

CD - Příloha č. 15: Nahrávka chorálu *Naše Slávie*²⁹

²⁹ Nase slavie. In: *Slávistické noviny* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.slavistickenoviny.cz/download/MP3/nase-slavie.mp3>

Na Letenské pláni...

$\text{♩} = 110$

Headliner

Choir

Na Le-ten ské plá-ni má ú-ze-mí své A C Spar-ta Pra-ha

Na Le-ten ské plá-ni má ú-ze-mí své

ku-rva je Ej vy ku-rvy vy nás bo-jte se

A C Spar-ta Pra-ha ku-rva je Ej vy ku-rvy vy nás

Dne-ska ka-ždý Spar-ťan do-sta-ne

bo-jte se Dne-ska ka-ždý Spar-ťan do-sta-ne

Ře-knu ti proč ty tak ne-ná-vi-ďíš mě Pro-to-že mám bí-lé srd-ce

Ře-knu ti proč ty tak ne-ná-vi-ďíš mě

Hudební námět tohoto chorálu pochází z písně *Do Wah Diddy* amerického popového projektu Fun Factory. Baníkovští fanoušci v textu vulgárně vyhrožují fanouškům Sparty. Opět zde začíná předzpívávat support leader, případně menší část kotle a zbytek po nich odezpíváný verš vždy opakuje (imitace).

CD - Příloha č. 16: Nahrávka chorálu *Na Letenské pláni*³⁰

2.1.4 Choreo

Nedílnou součástí aktivit fanoušků při zápase jsou i promyšlené a organizované masové vizuální prvky, které vyniknou ze vzdálenějšího pohledu na tribunu. Velkoplošné vlajky, nápisy, apod. se vždy vyrábějí pro jeden konkrétní zápas a fanoušci se snaží o co

³⁰ Na Letenské pláni In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=77SnItLhZE8>

nejhezčí a nejmohutnější choreo, které pak krom stadionu prezentují i na svých webech, aby ukázali, jak moc svůj klub dovedou podpořit.

Velmi hezkého efektu dovedou docílit fanoušci rozmístěním různých jednobarevných vlajek mezi diváky, přičemž poloha a barva každé vlajky je předem známa, a jejich následným zvednutím (organizuje support leader) se daná tribuna nebo její část promění v nápis, obrázek, vlajku apod.

CD - Příloha č. 17: Videonahrávka chorea fanoušků Baníku.³¹

K vytváření chorea se krom vlajek používají často také konfety, nafukovací balónky, pláštěnky, světlice.

CD - Příloha č. 18: Videonahrávka chorea fanoušků Sparty³²

Pro fanoušky bývají tato chorea velmi nákladnou záležitostí, která se nemusí vždy vydařit. Z internetových fór a rozhovorů s fanoušky jsme zjistili, že si většinu prvků chorea vymýšlejí i vyrábějí sami ve svém volném čase. Na podporu těchto aktivit proto zakládají fondy a shánějí sponzory. Většinou se však na choreo skládají sami fanoušci.

2.2 Klubové hymny

Hymny u fotbalových klubů mají stejně jako u národních hymen zejména slavnostní charakter. V textech se oproti chorálům již tak často neobjevují narážky na konkrétní opovrhované soupeře, ale vyzdvihují se kvality a vlastnosti vlastního klubu, případně se mu prokazuje věrnost.

U českých i zahraničních klubů můžeme objevit klubové hymny, které nahraje kapela, ale mnohdy i známý interpret, a které vždy na domácím stadionu zaznívají stejným způsobem jako u výše zmíněného FC Liverpool. Hymna se pouští z přehrávače těsně před začátkem zápasu a fanoušci se připojují se zpěvem, zvedají šály klubových barev, mávají vlajkami a objevuje se choreo. U zahraničních a zejména anglických klubů můžeme pozorovat výše zmíněný fenomén přejatí oblíbené písně i s původním textem.

³¹ 2010 - FC Baník Ostrava - AC Sparta Praha 1:1. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=GdHmz49tT1c>

³² FK Příbram - SPARTA PRAHA, 1.10.2011 - Balonkové choreo v pláštěnkách. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=yTiYFnb-xWM>

Jako příklad můžeme uvést již výše zmíněnou píseň *You never walk alone*, oblíbenou u fanoušků FC Liverpool nebo broadwayský hit *I'm Forever Blowing Bubbles*³³, který můžeme slyšet od fanoušků klubu West Ham United.

U nás se setkáváme spíše s tvorbou vlastních klubových hymen. Známy je například chorál *Baníčku my jsme s tebou*, který nahrál a nazpíval tuzemský písničkář Jaromír Nohavica přímo s fanoušky ostravského klubu Baník.

Zmíněná hymna zaznívá prakticky při každém zápase tohoto klubu, ať už se jedná o zápas domácí či hostující, a pro rozezpívání není potřeba pouštět žádný podklad.

CD - Příloha č. 19: Videonahrávka zachycuje zpívání hymny samotnými fanoušky Baníku.³⁴

Současným fenoménem některých fotbalových klubů (např. FC Slovácko) je vydávání CD s vlastními písněmi, chorály.

³³ Autorem hudby je John Kellette, text napsala skupina autorů sdružená pod pseudonymem Jaan Kenbrovin. Poprvé zazněla v Broadwayském muzikálu *The Passing Show* v roce 1918. *I'm Forever Blowing Bubbles*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-20]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/I'm_Forever_Blowing_Bubbles

³⁴ *Baníčku my jsme s Tebou - Anthem of FC Banik Ostrava*. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=o7xSjhVJeks>

3 NÁMĚTY

V předchozích částech jsme se detailně seznámili s celkovou hudební produkcí fotbalových fanoušků. V této kapitole se pokusíme představit náměty pro aktivity do hodin hudební výchovy, využívající prvky fotbalových chorálů. Představíme celkem pět námětů opírající se o poznatky zjištěné ze studia a pozorování textů, hudebních námětů, tvorby a následné produkce chorálů fotbalovými fanoušky.

Primární funkcí veškerých aktivit je zpestření nejen hudební výchovy, ostatně jak si ukážeme v konkrétních námětech.

3.1 Fotbalový warm-up

V představované aktivitě si za využití principu imitace žáci procvičí rytmické cítění, hlasový projev a improvizaci.

Pomůcky a podmínky: Djembe, buben, či jiný perkusní nástroj; dostatek prostoru

Učitel spolu s žáky utvoří kruh tak, aby všichni směřovali tělem dovnitř a dobře na sebe navzájem viděli. Kantor rytmicky bouchá do bubnu (tleská, hraje na tělo) a ostatní se mohou přidat tleskáním, dupáním. Kantor seznámí žáky s tím, že budou v rytmu opakovat jednoduchou melodii, kterou sám zazpívá (rozčlení rytmus na dvoudobé, třídobé, čtyřdobé úseky). Důležité je, aby žáci imitovali co nejpřesněji (melodicky, rytmicky) a co nejvíce nahlas.

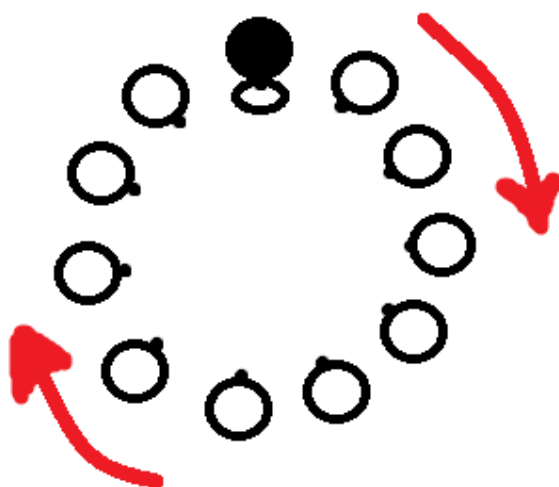
Motivace: Učitel vysvětlí žákům, že sám plní funkci support-leadera a oni funkci kotle. Kotel i žáci, musí opakovat vše, co zazpívá/zařve support-leader i s pohyby a gesty, které u toho dělá.

Poté, co kantor sám zazpívá pár vymyšlených melodií, přičemž postupuje od jednodušších ke složitějším (až záměrně k absurdním, těžko zopakovatelným), vyzve za neustávajícího rytmického bouchání žáky, aby vždy postupně (po směru hodinových ručiček) jednotlivě zazpívali kus vymyšlené melodie, kterou pak zbytek skupiny zopakuje.

Žáci musí rychle reagovat, vymýšlet melodie, improvizovat. Je důležité vždy zopakovat každý zvuk (nejlépe i s příslušnou mimikou, gesty), který žák vydá, když na něj přijde řada.

Jestliže se aktivita daří, můžeme ji rozšířit i o malou **nástavbu**. Učitel vyzve žáky, aby ke svým melodiím složili texty a pokusili se tímto způsobem vytvořit improvizovanou píseň, chorál. Časem se některé fráze mohou opakovat jako refrén, může zde být vložena i čistě melodická vsuvka apod. Oproti fotbalovým chorálům však kantor klade důraz na to, aby se v textu neobjevovaly vulgarismy, rasistické projevy apod. Pro inspiraci může sdělit žákům určitý tematický okruh, jehož by se píseň měla týkat. Nyní uvádíme několik příkladů: *Óda na školní jídelnu, Matematika nás baví, Nemám rád ranní vstávání* apod.

Obr. 1: Ukázka postavení a směru zpěvu

Zdroj: Vlastní tvorba

3.2 Písničková mexická vlna

Zde si žáci procvičí sólový zpěv, cit pro rytmus, udržení se v tónině a frázování textu. Aktivita je vhodná na uvolnění, odreagování během hodiny.

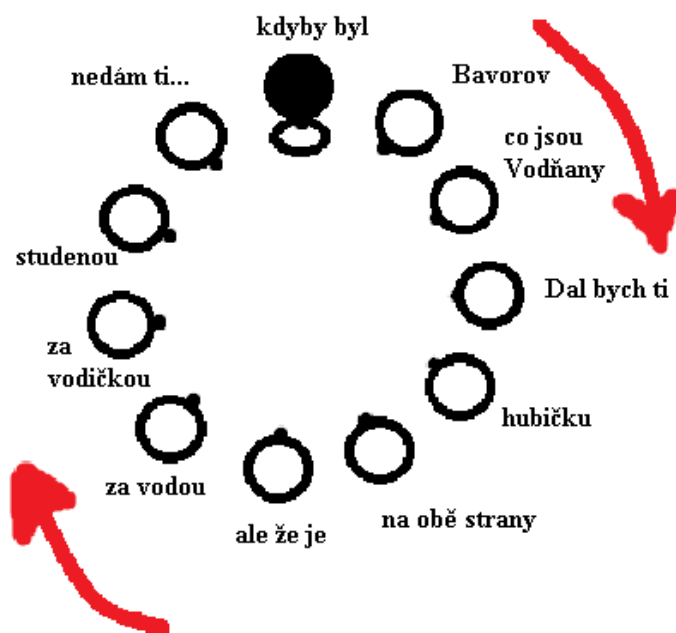
Pomůcky a podmínky: Djembe, buben, či jiný perkusní nástroj; dostatek prostoru; kytara

Učitel se postaví spolu s žáky do kruhu stejným způsobem, jako u prvního námětu a společně začnou zpívat libovolnou, nejlépe však lidovou píseň. Poté kantor píseň rozdělí na menší celky (takty, dvoutaktí, určité fráze) a žáci se po směru hodinových ručiček budou střídát se zpěvem tak, aby píseň pořád pokračovala, s tím, že každý zvláště odezpívá část textu.

Motivace: Kantor s žáky pomocí zvedání rukou vytvoří v kruhu klasickou mexickou vlnu. Poté je seznámí s tím, že se takováto vlna dá vytvořit i zpěvem písně.

Příklad můžeme uvést na lidové písni *Kdyby byl Bavorov*:

Obr. 2: Kdyby byl Bavorov

Zdroj: Vlastní tvorba

Kantor dává pozor, aby žáci dodržovali tóninu a tempo, případně aby správně frázovali. Pro lepší orientaci v tónině může učitel doprovázet žáky na kytaru, pro udržení jednotného rytmu mohou žáci tleskat. Pokud tuto část skupina zvládá, přistoupí se k tomu, že každý žák zpívá pouze jedno slovo písně. Žáci musí reagovat velmi rychle, neboť slova v textu jsou různě dlouhá a jsou postavena na různých tónech, případně melodiích. Píseň se bude šířit kruhem rovněž jako mexická vlna.

3.3 Hymna dnešního dne

Další z kreativních aktivit je zaměřena na procvičení práce s textem a spolupráci žáků ve skupině.

Pomůcky a podmínky: kytara nebo klavír, dostatek prostoru pro práci ve skupinkách

Motivace: Učitel představí žákům známou píseň a vyzve je, aby změnili text na zadané téma, v tomto případě aby vytvořili „hymnu na dnešní den“. Důraz se klade na to, aby byl text oslavný a celkově vychválil plynoucí den (případně den včerejší), tzn. vychválit den co nejvíc, i když pro žáky nebyl dobrý. Je tedy potřeba, aby si hymna zachovala oslavný charakter. Veškerá negativa se přepracují na pozitiva - využít lze ironie, popřípadě absurdity - a naopak pozitiva se vyzdvihnou co nejvíce.

Žáci se dle vlastního uvážení rozdělí do smíšených skupin po 4-5 lidech. Postupovat budou tak, že si nejdříve napíší několik slov vystihujících jejich den a ty potom „oslavně“ zapojí do textu. Po celou dobu by se měli snažit, aby text co nejpřesněji korespondoval s vybranou melodií.

Na konci vyučovací hodiny proběhne prezentace všech utvořených hymen, která bude zpestřena hudebním doprovodem učitele nebo žáků samotných.

3.4 Třídní hymna

Motivace: V této aktivitě se jedná o tvorbu třídní hymny samotnými žáky. Učitel se v úvodu spolu s žáky pokusí najít několik slov, které by charakterizovaly třídu jako celek a kolektiv, a vysvětlí jim, jaký by měl být hudební námět (slavnostní).

Pomůcky a podmínky: vytvoření internetového fóra, facebookové skupiny

Učitel, či samotní žáci pak vytvoří internetové fórum (např. na stránkách školy), případně skupinu na facebooku, a skrze tyto platformy si budou moci vyměnit nápady a domluvit se na výsledné verzi textu. Žáci zde mohou vkládat i odkazy na hudební náměty. I v tomto případě učitel funguje jako support leader a místy příspěvky žáků komentuje nebo rediguje. Námět i výsledná verze textu se určí pomocí hlasování.

V hodinách hudební výchovy pak kantor s žáky dořeší výslednou podobu hymny a proběhne nácvik.

Lze uvést i alternativu: Kantor se s žáky může pokusit o stvoření vlastní melodie na hotový text.

3.5 Chorály

Účelem je, aby žáci mohli na školních a meziškolních sportovních utkáních (florbal, fotbal, házená apod.) podporovat svůj školní tým vlastními pokřiky.

Pomůcky a podmínky: orffovy nástroje, vytvoření internetového fóra, facebookové skupiny

Kantor v hudební výchově seznámí žáky s prvky textů, které by měly chorály obsahovat. Spolu s žáky se poté pokusí vytvořit jeden chorál jako příklad.

V textech chorálů by měl figurovat název školy, města (ze kterého škola pochází), jednotliví hráči (tzn. spolužáci), název týmu a případně týmový maskot. Kantor apeluje na žáky, aby netvořili texty vulgární a zaměřené proti jinému školnímu týmu.

Učitel vyzve žáky, aby si připravili nápady na jednoduché texty a hudební náměty (např. domácí úkol), a případně je konzultovali mezi sebou přes internet. Výsledné náměty poté zpracuje a v hudební výchově dotvoří spolu s žáky několik chorálů.

Žáci pak utvoří dvojřad či trojřad a utvoří tím kotel, před který se postaví kantor coby support leader. Takto nacvičí výsledné chorály a doplní je o tleskání,

a choreografické prvky. Rytmicky zdatní žáci mohou chorály doprovázet na perkuse (orffovy nástroje).

V tomto námětu může po domluvě s kantory dojít i k propojení hudební výchovy a výtvarné výchovy. Ve výtvarné výchově si pak žáci mohou vytvořit choreografii.

Pokud se na škole najdou žáci, kteří hrají na dechový nástroj, může z nich učitel hudební výchovy vytvořit těleso, které bude jednoduchými melodiemi doprovázet sportovní i jiné akce školy. Je potom na učiteli, aby zaranžoval repertoár a s tímto tělesem jej secvičil.

Stejným způsobem jako u předchozího námětu může pedagog s žáky vytvořit i hymnu pro reprezentační tým školy nebo přímo školní hymnu. Zde už by ovšem bylo namísto nepřejímat známé hudební motivy, ale pokusit se vytvořit s žáky hudbu vlastní, nejlépe na předem vymyšlený, stroficky jasně členěný text. Za tímto účelem by bylo možno vytvořit i celoškolní každoroční soutěž, ve které by se mohli pokoušet tvořit jednotliví žáci. Škola by pak měla každý rok novou a originální hymnu.

Poznámka: Vytvořené internetové fórum či facebooková skupina může sloužit i kantorovi jako prostor pro náměty písní, které chtějí žáci zpívat v hodinách hudební výchovy. Žáci by zde mohli vkládat odkazy na oblíbené písně, a poté hlasováním vybrat, kterou se chtějí naučit zpívat. Tato platforma může sloužit i samotným žákům, aby měli představu, jakou hudbu jejich spolužáci poslouchají.

ZÁVĚR

Hlavním předmětem naší bakalářské práce bylo analyzovat chorály na fotbalových stadionech. Již v úvodu jsme se zmínili, že se jedná o méně zpracované téma, které zatím unikalo všeobecnému zájmu hlubšího zpracování. Je známo, že fotbalové fanoušky si dnes veřejnost spojuje zejména s násilnostmi, kterých se často dopouští. Avšak neměli bychom opomenout fakt, že nedílnou součástí jejich aktivit jsou místy i velmi nápadité chorály, kterými zpestřují sportovní utkání. Primárním cílem výzkumu proto bylo pokusit se dané téma co nejvíce zmapovat, zejména chorály českých fanoušků. Ba co víc, najít v nich prvky, kterých by mohl využít pedagog v hodinách hudební výchovy.

Tvorba a zpívání chorálů není u fanoušků různých klubů stejně rozvinutá. Najdou se zde skupiny s omezenějším repertoárem, stejně jako skupiny, které by mohly (a mnohdy to tak opravdu dělají) vydávat zpěvníky. Dalo by se říci, že na zápasech můžeme být svědky dvojího utkání – jednak samotné fotbalové hry a jednak pomyslného (a někdy bohužel i reálného) střetu dvou fanouškovských základen, kde jde hlavně o to, která skupina dovede svůj klub nejlépe podpořit. Jako jeden z nejvýraznějších prvků této podpory označujeme právě chorály.

Tento fenomén jsme popsali jako celek, dále jsme charakterizovali a na konkrétních příkladech ukázali dílčí aspekty chorálů, jimiž jsou texty, hudební náměty. V neposlední řadě jsme analyzovali kreativní činnost samotných fanoušků při jejich tvorbě a nácviu. Z poznatků zjištěných při studiu zpěvu fotbalových fanoušků jsme vybrané prvky zaimponovali do námětů vhodných pro učitele hudební výchovy.

Při provádění výzkumu jsme se sami nechali několikrát inspirovat melodiemi či texty fotbalových chorálů a rovněž jsme přemýšleli, jak by se daly jejich prvky využít k motivaci žáků v hudební výchově. Kopaná, stejně jako sportovní fandění, má také velkou oblibu u dětí a mládeže. Nejen učitelova, ale i žákova kreativita je důležitým aspektem pro vytvoření příjemné atmosféry ve všech vyučovacích hodinách. Můžeme říci, že dojde-li v hudební výchově k propojení textu, melodie a pohybu, pak lze dosáhnout velmi zajímavého vyučování. Využití prvků fotbalových chorálů může vést v případě žáků k neočekávanému zpestření výuky, stejně tak k rozvoji jejich hudebnosti a zájmu o hudbu.

Věříme, že předkládaná bakalářská práce poslouží jako metodický materiál určený pro pedagogy hudební výchovy a přispěje tak k lepšímu pochopení této problematiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BARVÍK, M., MALÁT, J., TAUŠ, K., (eds.) *Stručný hudební slovník*. 5. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1960, s. 153. Bez ISBN.
2. BEDŘICH, L. *Fotbal rituální hra moderní doby*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3927-2.
3. JEŘÁBEK, J. *Hooligans: násilí na fotbalových stadionech. Bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2009.
4. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. (eds.) *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004. ISBN 80-903333-0-3.
5. MICHELS, U. *Encyklopedický atlas hudby*. Praha: Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-238-3.
6. PETRÁČKOVÁ, V., KRAUS, J., (eds.) *Akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0607-9.
7. SLEPIČKA, P. *Sportovní diváctví*. Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-7033-012-0.
8. SMOLÍK, J. *Fotbalové Chuligánství*. Karlovy Vary: Nakladatelství Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.
9. VYSLOUŽIL, J. *Hudební slovník pro každého: díl první, věcná část*. 1. vydání. Vizovice: LÍPA - A. J. Rychlík, 1995. ISBN 80-901199-0-5.

INTERNETOVÉ ODKAZY

10. Bohemians 195 - nácvič chorálu Sos Cagon. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-05]. Dostupné z:
 http://www.youtube.com/watch?v=m9Jzs0DwXcM&feature=player_embedded
11. Celý Eden se ptá kotle. In: *Youtube* [online]. 2012 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:
 <http://www.youtube.com/watch?v=4PUMrmzPyt4>

12. Co je vuvuzela?. VUVUZELY ČESKÁ REPUBLIKA. *Www.vuvuzely.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.vuvuzely.cz/inpage/co-je-vuvuzela/>
13. DOSTALI VÝPRASK, ALE UŽILI SI TO AŽ DO KONCE... In: MR & MŠ. *Www.supporters.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.supporters.cz/clanek/dostali-vyprask-ale-uzili-si-to-az-do-konce/4168.html>
14. Gól klokan gól. In: STREJDA. *Choraly* [online]. 2012 [cit. 2012-05-18]. Dostupné z: <http://choraly.cz/choral.php?id=126--gol-klokan-gol>
15. GREGORINI. Óóóó Bohemians. In: *Chorály* [online]. 2012 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://choraly.cz/choral.php?id=57--oooo-bohemians>
16. Chorály. In: *Bohemians 1905 - Kangaroo clan* [online]. 2002-2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: http://www.kangaroo-clan.ic.cz/viewpage.php?page_id=9
17. Chorály. In: *Sk-Slavia-Praha* [online]. 2007 [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://sk-slavia-praha.7x.cz/choraly>
18. Chorály. In: *SlaviaFans* [online]. 2011-2012 [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: http://www.slaviafans.4fan.cz/index2.php?mn_post=34
19. I'm Forever Blowing Bubbles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-20]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/I'm_Forever_Blowing_Bubbles
20. Kauza Bohemians. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-20]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kauza_Bohemians
21. Mexican wave. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: [http://en.wikipedia.org/wiki/Wave_\(audience\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Wave_(audience))
22. MYŠÁK. Chorály. In: *Sksnavzdy* [online]. 2008 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://sksnavzdy.blog.cz/0803/choraly>
23. RICHI. Nové chorály - učte se!. In: *Slávistické noviny* [Online]. 2012 [Cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.slavistickenoviny.cz/clanek/4852-nove-choraly-ucte-se->

24. Seznam chorálů. In: *Chorály* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z:
□<http://choraly.cz/choraly.php>□
25. *Skssever* [Online]. 2012 [Cit. 2012-04-21]. Dostupné z:
□<http://www.skssever.estranky.cz/clanky/choraly.html>□
26. Slavia má novou hymnu. Jak vznikala?. In: -JK-. *SK Slavia Praha* [online]. 2004 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z:
□<http://magazin.slavia.cz/magazin/003/clanek07.asp>□
27. Texty chorálů našeho kotle. In: *Slávia* [Online]. 2010 [Cit. 2012-01-08]. Dostupné z:
□<http://www.slavia.cz/Texty-choralu-naseho-kotle>□
28. Ultras. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-20]. Dostupné z:
□<http://en.wikipedia.org/wiki/Ultras>□
29. You'll Never Walk Alone. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-06-20]. Dostupné z:
□http://cs.wikipedia.org/wiki/You'll_Never_Walk_Alone□
30. Zpěvník. In: *BohemiansFans* [online]. 2006-2007 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z:
□<http://bohemka.kbx.cz/view.php?cisloclanku=2007050002>□

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Ukázka postavení a směru zpěvu

Obr. 2: Kdyby byl Bavorov

SEZNAM PŘÍLOH

1. CD s nahrávkami
2. Texty

You Never Walk Alone

Zdroj č. 1: <http://www.youtube.com/watch?v=T00x5sRbZrc>

Anglický originál:

When you walk through a storm
Hold your head up high
And don't be afraid of the dark
At the end of a storm
There's golden sky
And the sweet silver song of the lark

Walk on through the wind
Walk on through the rain
Through your dreams be tassed and blown
Walk on, walk on
With hope in your heart
And you'll never walk alone
You'll never walk alone

Walk on, walk on
With hope in your heart
And you'll never walk alone
You'll never walk alone

Česká verze:

Když procházíš skrz bouři
Drž hlavu zvednutou vysoko

A neboj se tmy
Na konci bouře
Je zlatá obloha
A sladká stříbrná skřivánčí píseň

Jdi dál skrze vítr
Jdi dál skrze déšť
Ačkoli tvoje sny byly odhozeny a odváty
Jdi dál, jdi dál
S nadějí ve svém srdci
A nikdy nepůjdeš sám.
Nikdy nepůjdeš sám

Jdi dál, jdi dál
S nadějí ve svém srdci
A nikdy nepůjdeš sám.
Nikdy nepůjdeš sám